

DE JAPANSCH E WALSMUIS.

In den laatsten tijd gaan er verschillende stemmen op tegen het houden van dieren in gevangenschap. Veel van hetgeen er in die richting beweerd wordt, is echter wel wat overdeven; veel echter is volkomen waar. We behoeven nog niet eens te wijzen op de ongelukkige vink, die in een kooitje, waarin hij zich nauwelijks kan draaien, opgehangen tegen een muur in een halfdonkere steeg, zijn treurig bestaan moet voortsleepen, of op de eenzame goudvisch, die in het benauwde kommetje alijdurende vergeefsche pogingen doet, om door den belemmerenden glaswand heen te zwemmen. Neen, ook voor dieren, die het in vergelijking véél beter hebben, is de gevangenschap een ware kwelling. We denken hier aan de siervogeltjes, zooals die bij duizenden tegelijk gevangen, van uit hun warm, zonnig vaderland naar onze koude oorden gevoerd worden, om in een kooi — wél een luxe-kooi, maar toch nog een veel te benauwd, salon of huiskamer van den meer gegoeden vogelliefhebber op te vroolijken. Wij denken aan den eekhoorn in zijn afschuwelijke draaikooi, en zoovele andere dieren, voor welke de gevangenschap een echt-onnatuurlijke toestand, een kwelling is.

Voor natuurvrienden, die gaarne het intieme leven van de dieren meer van nabij willen gadeslaan, is het daarom een gelukkige omstandigheid, dat er dieren zijn, waarvoor de gevangenschap volstrekt geen marteling is. Zonder eenige gewetenswroeging mogen we een zoetwater-aquarium aanleggen, onze hoenderrassen veredelen, de honden- en paardensport beoefenen.

Onder de zoogdieren, die nagenoeg zonder onkosten, zonder last, zonder ruimte in te nemen gemakkelijk in gevangenschap kunnen worden gehouden, voor welke de toestand van gevangenschap zelfs als het ware de eenige mogelijke en goede is geworden, en die er dan ook hun volkomen vroolijkheid in bewaren, behooren de bekende witte muizen en ratten.

Intusschen, juist omdat ze zoo bekend zijn, worden ze niet zoo dikwijls meer gehouden. We willen daarom onzen lezers een en ander meedeelen over een minder bekende variëteit van deze knaagdieren, de Japansche walsmuis.

Dit vroolijke diertje is ongeveer even groot als de gewone witte muis, maar bont gekleurd, n.l. wit met groote licht-bruine of grijze vlekken. Zijn naam ontleent het aan de eigenaardige gewoonte van gedurig met verbazingwekkende snelheid in de rondte te draaien. Meestal doen ze dit naar links, en soms zóó vlug, dat men aan de draaiende massa geen kop of staart meer kan onderscheiden. Dikwerf walsen er twee tegelijk in één kring, en sluiten ze daarbij zóó met kop en achterlijf tegen elkaar, dat men één samengesmolten massa meent te zien draaien. Als ze er eenigszins kans toe zien, nemen ze bij die zonderlinge beweging een of ander voorwerp, b.v. een stukje brood, of, wat nog droller is, een confrater als middenpunt aan, en rennen daar in duizelingwekkende vaart omheen.

Uit dit oogpunt is de walsmuis al meer dan eens het voorwerp geweest van wetenschappelijk onderzoek; verschillende geleerden hebben de reden van hun zonderlinge gewoonte pogen op te sporen, intusschen zonder eenstemmig resultaat. Zeer waarschijnlijk is het echter, dat de oorzaak moet gezocht worden in een anatomische afwijking van het gehoororgaan.

Hun verdere bewegelijkheid is in overeenstemming met hun dansvaardigheid, want ze zitten haast geen oogenblik stil. Ze telen gemakkelijk voort, en brengen telkens 3—5 allerleukste jonge diertjes ter wereld; waarmee de ouden aardig omspringen. Vooral de eerste „danslessen” zijn de moeite waard.

Zooals ook bij andere muizen het geval is, worden er altijd meer wijfjes dan mannetjes geboren. Het is raadzaam, deze laatste niet van de wijfjes af te zonderen, daar ze dan zeker met elkaar gaan vechten, iets wat ze toch gaarne doen, en waarbij vooral de staart het altijd moet ontgelden. De wijfjes leven echter, wanneer men ze afzonderlijk zet, steeds in de beste harmonie. Wie dus de diertjes zou willen houden zonder „last” te hebben van een aanhoudende vermeerdering, zou zich kunnen vergenoegen met eenige vrouwelijke exemplaren.

Het beste is 't, op den bodem van hun verblijf, dat men natuurlijk op de bekende wijze met laddertjes enz. kan versieren, turfmolm (b.v. van een fijngevreven losse turf) te strooien. Deze stof absorbeert het best de geur der faecaliën, waarom het dan ook, uit een hygiënisch oogpunt, in sommige closet-inrichtingen met succes gebruikt wordt. De reuk wordt er tot een minimum door gereduceerd. Als men ze een eenigszins ruim hok geeft, werpen ze bij het walsen de turfmolm in een kring op, zoodat de dansplaats als een gladde cirkelvormige plek goed te zien is.

Ze slapen gaarne in een afzonderlijk hokje, waarvoor b.v. zeer goed een wijdmondsche stopflesch kan dienen. Voor den nestbouw mogen echter geen watten of ander langvezelig materiaal dienen, daar ze hierin bij het walsen zeer licht met een poot zóó sterk verward raken, dat die geheel wordt afgebonden en afsterft, als men het ongeval niet tijdig ontdekt en de knellende draden met een fijn schaarje losknipt. Het beste is 't ze daarvoor flanel te geven, in kleine vierkante stukjes geknipt (niet gescheurd, omdat er dan altijd lange draden aan blijven hangen). Met grooten ijver slepen ze die in hun nest, om, zoodra het te warm wordt, het overvloedige weer te verwijderen.

Geeft men ze verder brood met een weinig melk, en af en toe wat vogeltjeszaad, en laat men ze ook eens nu en dan een wandeling buiten de kooi maken (de dieren zijn zeer mak, en denken er niet aan te ontvluchten), dan heeft men in alle voorwaarden voor een gelukkig muizenbestaan voorzien.

A. Z.

DE BEVERS VAN HET GROSSKÜHNAUER MEER BIJ DESSAU.

DE LAATSTE OVERLEVENDEN VAN EEN UITSTERVEND DIERENGESLACHT IN EUROPA.

De bever is tegenwoordig in Duitschland zoowel als in verscheidene andere landen van Europa, in welks wateren hij voorheen veelvuldig voorkwam, zoo goed als uitgestorven. De kostbare pels en de schade, die het dier door afknagen en vellen van boomen aanrichtte, bewogen de menschen den bever ijverig te vervolgen en hem zooveel mogelijk uit te roeien. In Duitschland zijn er nu nog slechts aan den middenloop der Elbe n.l. in Anhalt te vinden, waar zij dan ook met zorg tegen verdelging beschermd worden. Door hare eigenaardige bouw-inrichtingen zijn de bevers zeer belangwekkend. Zij richten op plaatsen, waar zij zich ongestoord ophouden in of langs het water, uit aarde, slijk en schelpen de zoogenaamde beverkasteelen op. Deze hebben den vorm van wal- of koepelvormige heuvels en hebben onder den waterspiegel eenen ingang, die leidt naar het woonruim, dat zich in het midden bevindt.

Noordwestelijk van Dessau ligt het kleine Grosskühnauer

Meer, de verblijfplaats der laatste bevers in Duitschland. Vlak aan den eenzamen noordoever in een slechts bij strenge vorst voor menschen toegankelijke strook moerasland hebben zij hunne burchten opgericht.

Tegenwoordig zijn er twee burchten, die eerst in 1900 en 1901 ontstaan zijn. Over deze beide burchten heeft Dr. Friederich in Dessau, een uitvoerige beschrijving gegeven in de „Deutsche Jägerzeitung“, die in zooverre van belang is, dat daarin voor de eerste maal vastgesteld wordt, dat de burchten van den bever van het Grosskühnauer Meer van dezelfde kanalen omgeven zijn, als die welke bij de nesten van den Canadeeschen bever voorkomen.

Men had den Canadeeschen bevers indertijd voor bijzonder schrander gehouden, omdat hij kanalen uitgraaft, om zich te bedienen van gemakkelijke waterwegen ter afvoering van boomen en takken, die hij afknaagt. Bij den Duitschen bever was de aanleg van zulke kanalen tot nog toe niet waargenomen. Friedrich deed nu bij de bezichtiging der Grosskühnauer bevernesten in het vorige jaar de ontdekking, dat bij ieder der kasteelen zich eenige kanalen in het moeras bevonden en naar punten liepen, waar de bever op kleine uit den moerasbodem zich verheffende heuvels en andere vaste plaatsen, hout voor den bouw hunner nesten vonden.

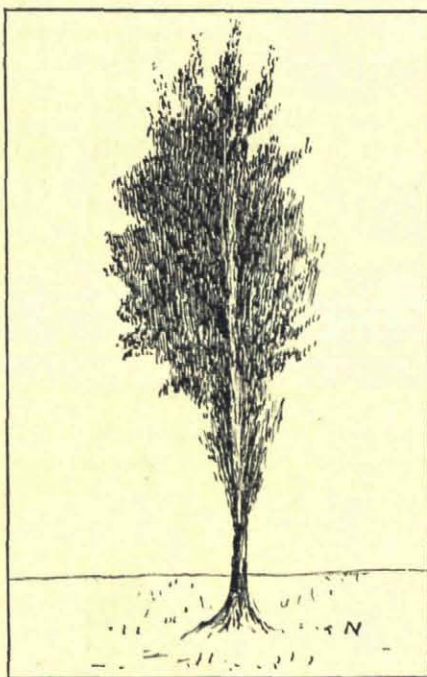
Ten opzichte van het vernuft van den bever, schrijft Dr. Friedrich, wordt vooral dit wel eens wat overschat. De kanalen zijn niet gegraven, zooals de algemeene opinie was, maar eenvoudig ontstaan, doordat de bever om zijne woning te bereiken altijd denzelfden weg kiest. Heeft het dier zich eenmaal met moeite eenen weg door het dichte riet gebaad, dan loopt hij zooals vele andere dieren altijd door deze gang, waardoor die steeds vaster wordt getrapt en het spoor voortdurend dieper in den weeken moerasbodem ingedrukt wordt. Eindelijk wordt dit een greppel, die zich met water vult en zoo komt een kanaal tot stand, dat den bever zeer te stade komt, daar hij nu niet meer behoeft te loopen naar zijn nest, maar er heen kan zwemmen. Als bewijs, dat de kanalen niet gegraven kunnen zijn, wijst Dr. Friedrich er op, dat nergens langs de kanalen opgehoopte of uitgegraven aarde te vinden is.

Bij mijn laatste bezoek aan het Grosskühnauer Meer bemerkte ik, dat de beverkasteelen aanmerkelijk vergroot waren. In het begin hadden de beide burchten een koepelvorm, nu had echter het eene een buitengewoon vasten muur van aarde en takken gekregen, die 5 meter lang, 1.75 meter hoog en 2.50 meter breed is. Aan de landzijde

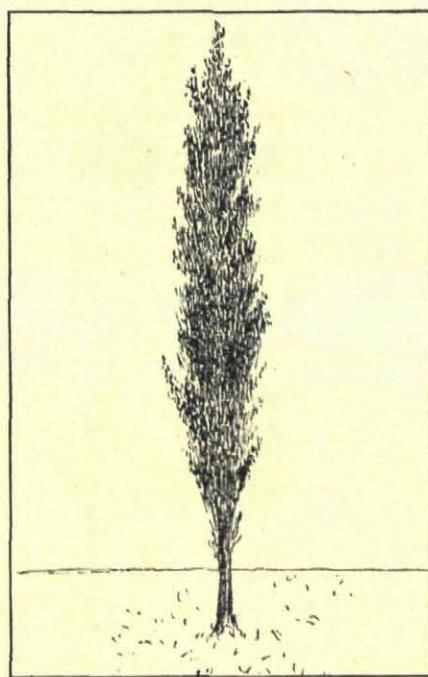
bevindt zich de ingang, waarvoor zich een 80 cM. breed en 70 cM. diep kanaal uitstrekt. Het kanaal verdeelt zich op ongeveer 8 meter afstands van het nest in twee smalle armen, die eenen kleinen met boschjes beplanten heuvel, waarvan de bever het hout voor zijne woning haalt, omsingelen. In zijne vaardigheid in het vellen van boomen is de bever onovertroffen; terwijl de bever de dunnere boomen en takken met eenen enkelen beet schuin afsnijdt, velt hij de dikkere boomen op eigenaardige wijze. Zij snijden het hout op ongeveer 20 cM. boven den bodem door, zoodanig, dat de stam, aan de plaats, waar hij doorgeknaagd wordt er uit ziet als twee kegels, die met de punten op elkaar staan. Zoodra de verbinding tusschen de beide kegels genoeg verzwakt is, stort de boom ter aarde en wordt hij door den bever meegenomen.

Naar EDUARD DIEDERICH.

H. C. D. E.

vrouwelijke

mannelijke

Italiaansche populieren.

Italiaansche Populieren.

Op de vergadering van 4 Mei l.l. van de afd. Haarlem der N. N. V. bracht een der leden, tevens lid der Ned. Heidemaatschappij, eene der beide hierna genoemde afleveringen ter tafel en besprak daaruit een artikel van de hand des heeren R. Dinger uit Lunten over „Populieren uit zaad“, (bladz. 9 afl. 1, 16e jaargang uit het tijdschrift der Ned. Heidemaatschappij,) en een vervolg op dit artikel van den heer W. W. Schipper uit Winschoten in afl. 2 bladz. 48.

Als gevolg dezer besprekingen werd ondergeteekende verzocht een kort uittreksel te willen maken van deze beide verhandelingen en tot de leden der N. H. V. en tot de lezeressen en lezers der Lev. Nat. het vriendelijk verzoek te richten hem opgave te verstrekken: *waar in Nederland te vinden is een vrouwelijke Italiaansche populier.* (Brieven te adresseeren Gaelstraat 41, Haarlem.)

Dat de populier in al zijn variëteiten ten onzent van groote beteekenis is, is bekend (klompen, ofschoon klompen van wilgenhout beter zijn.) Als laan- en sierboom buiten, als gluren-overburen-werende in de steden, is vooral de Italiaansche zeer in trek. En dit terecht, want geen boom, die zoo snel groeit en zoo geringe eischen stelt als hij. Dat dus Maatsch. van Landbouw en Heidemaatschappij hun aandacht gevestigd houden op deze boomen, is te begrijpen, te meer, daar zich, bij den Ital. popel in 't bijzonder, maar ook bij de andere peppelsoorten, in meer of

mindere mate, in de laatste jaren het verschijnsel vertoont, bijzonder onderhevig te zijn aan aanvallen van allerlei parasieten, zoodat men zeer zelden volkomen gave exemplaren aantreft. Men is het er nog niet over eens, waaraan dit toe te schrijven is, ofschoon de hypothese niet al te gewaagd lijkt, dat „geregelde voortplanting door stekken”, langs „ongeslachtelijken” weg dus, de oorzaak ervan is.

Al is deze z. g. „ouderdomszwakte” dus nog lang geen „fait accompli” (*), vruchtboomen, vooral de gouden pippling, de wijnstok, de roos la France, de aardappel, vertoonen hetzelfde verschijnsel) het is een onomstootbare waarheid, dat „geslachtelijke voortplanting” voor het instand-blijven der soort *beter* is. Men merkt dit al, wanneer er door stuifmeel van een nâverwante soort „nieuw bloed” in de familie gekomen is.

De Luntersche Tuinbouwvereniging heeft zich in dezen zeer verdienstelijk gemaakt door proeven in die richting, die, hoewel niet geheel bevredigend, toch zeer voldoende resultaten hebben opgeleverd. Laten we dat echter gerust over aan de Heidemaatschappij, want het is daar in uitstekende handen, maar laten wij, overal-rondzwervende leden der N. N. V. eens speuren, of er ergens in Nederland te vinden is één, of te vinden zijn *meer vrouwelijke* exemplaren van den Ital. populier. (*Populus pyramidalis — italica — dilatata — fastigiata.*), want mogelijk zullen er alleen mannelijke ex. groeien.

In Duitschland heeft men maar 5 ex. gevonden en in Oostenrijk. (Zie de Natuur 1895, bladz. 304).

Een blik op afbeeldingen, op blz. 60, zal u de „wijfjes” doen kennen uit honderden „mannetjes” en den habitus van den popel is zoodanig, dat ik ook daarover niets behoef te zeggen.

Mocht het nog noodig zijn, denk dan maar aan wat den Veluwschen boer zegt: „schietspeppel”.

Dus „cherchez la femme” en zendt s. v. p. bericht aan

G. TEN NAPEL,

1e Secr. afd. *Haarlem*.

(*) Volgens Prof. Hugo de Vries (zie een art. over de stoffelijke oorzaken der erfelijkheid in het album der Natuur, jaargang of in een in 1899 uitgegeven bundel onder den titel: Zaaïen en planten), doet het er weinig toe, of een plant door deeling (enten, stekken, afleggen enz.) wordt voortgeplant, of door zaad, want bij de geslachtelijke voortplanting gaan even goed alle erfelijke eigenschappen over.

Ook Prof. Went van Utrecht gelooft niet aan den nadeeligen invloed van een voortdurende ongeslachtelijke voortplanting.

G. T. N.

NAAR GROESBEEK.

Juist had ik een epistel aan de geachte redactie klaar om, namens een groot liefhebber en kenner van planten en dieren, de vraag aan UEd. te doen of er in *De Levende Natuur* niet een vraag zou kunnen geplaatst worden naar het voorkomen van den gevleekten landsalamander in ons land. En ziet, daar komt net de 1e aflevering van den nieuwen jaargang, waarin de zelfde vraag van den Heer Heimans!

Rombouts geeft op, dat hij bij Nijmegen te vinden is en U begrijpt dat ik en voor de Redactie en voor mijn kennis

mijn uiterste best zal doen hem hier te vinden. Verder kom ik U vragen of ik een enkel lettertje mag schrijven ten gunste van een plaatsje in ons land, dat, geloof ik, bij de natuurliehebbers niet zoo bekend is, als het wel verdiend te zijn.

In aflevering X van den vorigen jaargang der *Lev. Natuur* staan zulke aardige onderhoudende stukjes over het grensplaatsje Epen, waardoor, denk ik, velen opgewekt zullen worden dezen zomer dien kant uit te gaan. Mij trekt het tenminste bijzonder aan. Mag ik nu diegenen, die daar al bekend zijn en er niet heen zullen trekken een ander allerbekoorlijkst grensplaatsje aanwijzen, dat ik heel goed ken en hun voor een vacatieverblijf zeer kan aanbevelen? Het is Groesbeek, eenige minuten sporens hier vandaan, van uit Amsterdam via Kesteren in eens te bereiken.

In Jaargang IV der *Lev. Natuur* schrijft de Heer Chr. Raad er in zijn „Vier dagen in Eldorado” even over, maar meer betreft dit aardige stukje den dicht bij Groesbeek gelegen St. Jansberg, wel een harer aantrekkelijkste omstreken, maar over het plaatsje zelf, dat sedert dien tijd veel vooruit is gegaan, wordt niet veel gezegd.

Het heeft zoovele goede hoedanigheden, dat ik het mijnen medelezers en lezeressen van de *Lev. Natuur* niet warm genoeg kan aanbevelen er hunne (hare) vacantie eens door te brengen. Ik heb heusch geen aandeelen in hôtels of pensions, die er heel goed zijn en waarover ik gaarne aan een ieder inlichtingen geef; vandaar mijne opwekking niet. Maar ik, die het van harte bewonder en er zoovele weken in verschillende jaargetijden genoot, ik wil anderen daar zoo gaarne van mee laten genieten. Als gezondheidsoord, vooral voor zenuw-zwakken die er door de heerlijke lucht versterkt worden, begint het al meer en meer bekend te worden en komen er zomers steeds meer menschen een echte lucht-kuur doen. Doch gezonden zullen het er niet minder naar hun zin hebben, vooral zij, die aan plant- en dierstudie doen. Ofschoon ik op dat punt nog niet juist zou kunnen zeggen welke planten en welke dieren of er gevonden worden, zoo kan ik wel vertellen dat er vele plekjes zijn die menigeen, zelfs veteranen in het vak, met botanische vreugde zullen vervullen. Heerlijke heidevelden, uitgestrekte moeraspoeltjes vol orchideën, vooral veel platanthera's; kleine heldere stroompjes met de mooiste waterplanten, waarlangs elzen en wilgen staan. En dit is nog maar het lage land, waaraan de kronkelende wegen de door riet bedekte hutjes zoo schilderachtig staan; maar, wat is er een verscheidenheid van wegen, wandelingen en uitzichten! Daar heb je de mooie, voor een ieder toegankelijke, uitgestrekte bosschen van het landgoed „de Wolfsberg”; de verschillende wandelingen naar de beroemde „Plasmolen” op zichzelf een week en langer vacantie waard en gemakkelijk uit Groesbeek te bereiken. Dan het Nieder Reichswald, waarheen een zeer schilderachtige weg, berucht door de woonplaatsen der smokkelaars, je in $\frac{3}{4}$ uur loopens heen voert en waar je ook al dagen in kunt doorbrengen, desnoods blijven logeeren in de Förstereien. Menig hertje krijgt men er te zien en het is een genot daar uren aan uren voort te loopen onder het groene, heerlijke koele looverdak van die haast voor-wereldlijke bosschen met meterhooge adelaarsvarens. Verdwalen kun je er ook wel, maar in het dorp kan je goede kaarten van de wandelingen krijgen en ook juist in den vacantietyd bevinden er zich de blauwbessenplukkers, meest pluksters die, zooals de geheele bevolking hier, er wel zeer eigenaardig, om niet te zeggen vagabondachtig uit zien, maar nooit iets kwaads uithalen. Onder elkaar vechten doen ze nog al vrij veel, vooral Zondags, als er te veel aan Bacchus geofferd is en hun ruwe, eigenaardige aard zich dan dadelijk in handtastelijk